

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ЗАКОНА О ЕЛЕКТРОНСКИМ МЕДИЈИМА

1. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење Закона о електронским медијима садржан је у члану 97. тачка 10. Устава Републике Србије којим је прописано да Република Србија «уређује и обезбеђује систем јавног информисања» и у члану 50. став 2. који прописује да се «телевизијске и радио-станице оснивају у складу са законом.»

2. РАЗЛОЗИ И ЦИЉЕВИ ДОНОШЕЊА ЗАКОНА О ЕЛЕКТРОНСКИМ МЕДИЈАМА

Електронски медији имају значајну улогу у систему јавног информисања Републике Србије. Нова технолошка револуција у области електронских медија, захтева стално унапређивање постојећих стандарда и правне регулативе.

Влада Републике Србије је дана 30. јануара 2020. године усвојила Стратегију развоја система јавног информисања у Републици Србији за период 2020-2025. године, као и Акциони план за спровођење Стратегије развоја система јавног информисања у Републици Србији за период 2020-2025. година, у периоду 2020-2022. година, којим су предвиђене промене Закона о електронским медијима.

Акциони план за спровођење Стратегије развоја система јавног информисања у Републици Србији за период 2020-2025. година, у периоду 2020-2022. година (у даљем тексту: Акциони план) представља документ јавне политике који се доноси ради операционализације и остваривања општег и посебних циљева предвиђених Стратегијом развоја система јавног информисања у Републици Србији за период 2020–2025. година („Службени гласник РС”, број 11/20).

Такође, техничко-технолошки развој довео је до стварања бројних нових међународних стандарда садржаних, пре свега у документима (конвенцијама и препорукама) Савета Европе и директивама Европске уније.

Аудиовизуелна политика је једна од значајних политика Европске уније. Директива 13/2010 Европског парламента и Савета о пружању аудио-визуелних медијских услуга (АВМС Директива) ревидирана је 2018. године и њом је утврђен нови регулаторни оквир у вези са пружањем аудио-визуелних медијских услуга. Ревидирана Директива је, у даљем процесу приближавања и пријема Републике Србије у пуноправно чланство у ЕУ, наметнула потребу усаглашавања садашњег законодавства Републике Србије са стандардима који су утврђени у њој, те је било неопходно извршити хармонизацију са новом ревидираном Директивом о аудио-визуелним медијским услугама (Директивом АВМС).

Потреба за темељним редефинисањем и унапређењем области електронских медија, условило је доношење новог Закона о електронским медијима као основног

закона у овој области, јасно је уочена у Стратегији развоја система јавног информисања у Републици Србији за период 2020–2025. година, коју је Влада Републике Србије усвојила 30. јануара 2020. године („Службени гласник РС”, број 11/20). Акционим планом за спровођење Стратегије развоја система јавног информисања у Републици Србији за период 2020-2025. година, у периоду 2020-2022. година, као једна од кључних активности, предвиђене су промене Закона о електронским медијима. У оквиру ове активности, изричито је наведено, да је доношење овог закона неопходно у циљу усклађивања ове области са Директивом о аудио-визуелним медијским услугама 2010/13/ЕУ 13/2010 која је ревидирана Директивом 2018/1808/ЕУ Европског парламента и Савета о пружању аудио-визуелних медијских услуга (АВМС Директива).

До сада важећи Закон о електронским медијима („Службени гласник РС”, бр. 83/14, 6/16 – др. закон и 129/21) донет је 2014. године, као системски закон у области електронских медија је у значајној мери пратио тадашње међународне стандарде. Имајући у виду да је у међувремену усвојена Стратегија развоја система јавног информисања у Републици Србији за период 2020-2025. године, да су стандарди унапређени, као и да је пракса у примени закона показала одређене недостатке, све наведено довело је до неопходности и потребе да досадашњи закон буде замењен новим, који ће поново „ухватити корак” са новим временом у области електронских медија.

3. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Закон има 130. чланова груписаних у девет одељака.

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 1–5)

Основне одредбе уређују предмет Закона, начин на који треба тумачити одредбе овог закона, као и значење појединих израза који се користе у Закону. Члан 1. Закона, утврђује да се овим законом уређују, у складу са међународним актима и стандардима, организација и рад Регулаторног тела за електронске медије, услови и начин пружања медијских услуга, услови и поступак за издавање дозвола за пружање медијских услуга, надзор над пружаоцима медијских услуга, као и друга питања од значаја за област електронских медија. У овом члану, јасно се указује да одредбе Закона кореспондирају са међународним стандардима и читавим низом међународних докумената који се односе на област електронских медија. У члану 2. Закона, садржана је експлицитна негативна енумерација да се одредбе овог закона не односе на услове обављања делатности електронских комуникација, услове и начин коришћења радио-фреквенција за дистрибуцију и емитовање медијских садржаја, као и на услове постављања, употребе и одржавања емисионих радио станица (радио-дифузних, фиксних и мобилних). У члану 3. Закона, који дефинише тумачење одредаба овог закона, нарочито се указује, да се цео закон као и поједине његове одредбе, морају тумачити у корист унапређења вредности демократског друштва; слободног протока информација; слободе изражавања;

права јавности да зна, у складу са начелима Устава Републике Србије, закона којим се уређује област јавног информисања и важећим међународним стандардима у области људских и мањинских права, регулације медија и јавног комуницирања, као и пракси међународних институција које надзиру њихово спровођење. Такође, истим чланом ставом 2. дефинише се да термини који се користе у овом закону, а који имају родно значење, изражени у граматичком мушком роду, подразумевају природни женски и мушки пол лица на које се односе.

Пошто је слобода мишљења и изражавања, као фундаментално људско право, „камен темељац” свих осталих права, ни једна одредба овог закона не може се тумачити на начин који би довео до цензуре или до ограничења права на слободу мишљења и изражавања, супротно вредностима демократског друштва.

Развој електронских медија као и научна, техничка и технолошка достигнућа, у последњих двадесет година довеле су до потребе стварања наднационалних принципа и правног оквира који прелазе границе националних држава. Тако су, временом, настали а и даље настају опште прихваћени стандарди који се односе на област електронских медија, који су довели и до стварања, могли бисмо рећи, „универзалног” специфичног „речника” појмова који се односе на ову област. Члан 4. Закона, дефинише значење 31 појма поређаних по азбучном реду, који се користе у овом закону, а који кореспондирају са универзалним „речником” утврђеним првенствено у ревидираној Директиви о аудиовизуелним медијским услугама, као и у релевантним конвенцијама и другим међународним документима. По први пут, у законодавство Републике Србије, уведе се, између осталих и појмови: видео садржај који је генерисао корисник, медијски плурализам, политичко оглашавање, пружалац услуге платформе за размену видео садржаја, ријалити програмски садржај, српска аудио-визуелна дела, српска музичка дела, уређивачка одлука, услуга платформе за размену видео садржаја.

Овим Законом се по први пут дефинишу начела, односно дефинисано је да се уређивање односа у области пружања медијских услуга заснива на следећим начелима и то: слободе, професионализма и независности пружалаца медијских услуга, у циљу обезбеђивања очувања и развоја вредности демократског друштва и друштвене хармоније, спречавања сукоба и очувања мира, истинитог, благовременог, веродостојног и потпуног информисања и омогућавања слободног развоја личности; забране сваког облика цензуре и незаконитог утицаја на рад пружалаца медијских услуга, чиме се гарантује независност њихових уредника, новинара и других чланова редакције; потпуне афирмације и заштите људских права и слобода, а нарочито слободе изражавања, медијског и политичког плурализма, људског достојанства, забране свих облика говора мржње, добробити малолетника, јавног здравља, јавне безбедности, онемогућавања садржаја који подстичу на насилно мењање друштвеног поретка, промоцију насиља и међународног тероризма и остваривање интереса јавности, односно корисника медијских услуга; употребе српског језика и писма и доприноса развоју националне културе; слободе информисања на језику и писму националних мањина и развоју културе националних мањина; примене међународно признатих норми и принципа који се односе на област пружања медијских услуга и издавања медија, а нарочито поштовања људских права у овој области; непристрасности, сразмерности и

јавности у поступцима које води Регулатор; подстицања слободне конкуренције пружалаца медијских услуга; слободног пријема и реемитовања медијских услуга из других држава у складу са потврђеним међународним уговорима; уважавања потреба и преференција корисника медијских услуга (јавности) и заштите њихових интереса; подстицања медијске писмености; заштите културне разноврсности и начело подстицања развоја стваралаштва и продукције у области медијских услуга у Републици Србији.

II РЕГУЛАТОРНО ТЕЛО ЗА ЕЛЕКТРОНСКЕ МЕДИЈЕ (чл. 6 - 55)

У циљу јачања организационе, функционалне и финансијске независности Регулаторног тела за електронске медије, као и унапређена његове професионалности, и одговорност према јавности Закон предвиђа, у циљу даљег, низ измена када је у питању начин избора чланова Савета и сам рад Регулаторног тела за електронске медије (у даљем тексту Регулатор). У овом делу закона ближе је утврђен: правни статус Регулатора; органи Регулатора; делокруг рада; финансирање; јавност рада и судска контрола аката које доноси Регулатор.

Чланом 6. уређено је да је Регулаторно тело за електронске медије основано овим законом, самостална је независна регулаторна организација са својством правног лица, која врши јавна овлашћења.

Регулатор је функционално и финансијски независан од државних органа и организација, пружалаца медијских услуга и оператора, а за обављање послова из своје надлежности Регулатор је одговоран Народној скупштини.

Дефинисан је делокруг рада Регулатора, и између осталих послова, Регулатор: утврђује смернице развоја медијских услуга у Републици Србији; доноси Статут и финансијски план; спроводи контролу и надзор над радом пружалаца медијских услуга и стара се о доследној примени одредаба овог закона. Такође, дефинисано је да Регулатор доноси општа подзаконска акта предвиђена законом, затим да издаје дозволе за пружање медијске услуге телевизије и линеарне медијске услуге радија (у даљем тексту: дозвола), да ближе уређује услове и критеријуме за издавање дозвола у складу са одредбама овог закона и прописује образац и садржину те дозволе, да издаје одобрења за пружање медијске услуге на захтев и ближе уређује услове и критеријуме за издавање одобрења, да изриче мере пружаоцима медијских услуга у складу са овим законом, да ближе уређује услове за пружање услуга платформе за размену видео садржаја, као и да све наведене послове Регулатор обавља као поверене послове. (члан 7.)

Чланом 8. одређено је да су органи регулатора: Савет и директор.

Савет Регулатора има девет чланова који се бирају из реда угледних стручњака из области које су од значаја за обављање послова из надлежности Регулатора. Чланове Савета бира и разрешава Народна скупштина Републике Србије на предлог овлашћених предлагача. Чланови Савета су функционери у смислу прописа којима се регулише сукоб интереса при вршењу јавних функција.

Овлашћени предлагачи су: Заштитник грађана; Повереник за равноправност, универзитети акредитовани у Републици Србији; удружења издавача електронских медија чији чланови имају најмање 30 дозвола за пружање аудио и аудио-визуелних медијских услуга, а регистрована су најмање три године пре расписивања јавног позива; удружења новинара у Републици Србији, од којих свако удружење има најмање 300 чланова са плаћеном чланарином, а регистрована су најмање три године пре расписивања јавног позива; удружења филмских, сценских и драмских уметника и удружења композитора у Републици Србији, ако су регистрована најмање три године пре расписивања јавног позива; удружења чији су циљеви остваривање слободе изражавања и удружења чији су циљеви заштита деце, ако су регистрована најмање три године пре дана расписивања јавног позива а имају најмање три реализована пројекта у овој области у последње три године; национални савети националних мањина; цркве и верске заједнице. (члан 12.)

Овим Законом јасно су утврђена и прецизна мерила које кандидат за члана Савета Регулатора мора да испуњава, као што је и радно искуство у области од значаја за рад Регулатора. У смислу овог Закона стручњацима из области које су од значаја за обављање послова из надлежности Регулатора сматрају се: лица у наставном или научноистраживачком звању који имају најмање десет година радног искуства у струци, на факултетима на којима се студира новинарство, комуникологија и медији, у областима и научним дисциплинама у вези са новинарством, комуникологијом и медијима, уколико студијски програми на тим факултетима постоје најмање 20 година; новинари и уредници са најмање десет година искуства на пословима производње и уређивања садржаја или руковођења у електронским медијима, на радију и телевизији; стручњаци који имају најмање десет година искуства у пословању електронских медија, или се баве медијским тржиштем и осталим пословима у области електронских медија у стручним домаћим и међународним организацијама, нарочито: правници, политиколози, комуниколози, социолози; музички уметници, писци, продуценти, драмски и аудиовизуелни уметници који имају најмање десет година искуства у раду на програмима електронских медија; истраживачи медија који се најмање десет година баве истраживањем медија на универзитетима, институтима и другим стручним организацијама или организацијама цивилног друштва.

Законом је прецизно дефинисан поступак избора чланова Савета. Регулисано је питање неспојивости са чланством у Савету, затим дефинисано је да мандат члана Савета траје шест година и да се не може поново бирати, затим питање престанка мандата чланова Савета, као и начин одлучивања Савета и др. (чл. 11-22.). Директора именује Савет, на основу спроведеног јавног конкурса. Директор се именује на пет година и може поново бити именован још два пута.

Посебно је ближе разрађен поступак надзора и контроле над радом пружалаца медијских услуга. Регулатор непосредним увидом у поступање пружалаца медијских услуга врши надзор над применом овог закона и прописа донетих на основу овог закона, с циљем да се превентивним деловањем или изрицањем мера или предузимањем других радњи предвиђених овим законом обезбеди законитост поступања пружалаца медијских услуга и спрече или отклоне

повреде закона или штетне последице по законом заштићена добра, нарочито, слобода изражавања, људско достојанство, истинито и потпуно информисање, медијски и политички плурализам, добробит малолетника, јавно здравље, јавну безбедност и заштита интереса јавности, односно корисника медијских услуга.

У циљу јавног одређивања на које програмске садржаје, врсте медијских услуга, питања или проблеме из области пружања медијских услуга ће у одређеној календарској години превасходно усмерити своје ресурсе ради вршења надзора над поступањем пружалаца медијских услуга и циљеве које тежи постићи вршењем таквог надзора, Регулатор припрема и најкасније до 20. децембра текуће календарске године за наредну календарску године доноси план надзора. Регулатор врши надзор на основу плана надзора, пријаве физичког или правног лица или ако на основу расположивих информација, података или сопствених сазнања оцени да је то целисходно у циљу постизања усклађености пружалаца медијских услуга са законом. (чл. 31-38.)

Посебно је ближе разрађен поступак изрицања мера, утврђених законом, од стране Регулатора пружаоцима медијских услуга. Мере које Регулатор може изрећи пружаоцу медијске услуге су: опомена; упозорење; привремена забрана објављивања програмског садржаја или привремена забрана објављивања огласних порука; привремено одузимање дозволе или одобрења за пружање медијске услуге одузимање дозволе; трајно одузимање дозволе или одобрења за пружање медијске услуге (члан 39.).

Детаљно је утврђен начин финансирања Регулатора. Финансирање Регулатора врши се у складу са финансијским планом који за сваку годину доноси Савет, најкасније три месеца пре почетка финансијске године. Овим Законом није предвиђено да Народна скупштина даје сагласност на финансијски план.

Уколико у једној календарској години постоји вишак прихода над расходима, они се уплаћује у буџет Републике Србије. Ако је разлика прихода над расходима негативна, недостајућа средства обезбеђују се из буџета Републике Србије, и обезбеђење недостајућих средстава не утиче на независност и самосталност Регулатора.

Законом је одређено да приход Регулатора чине средства остварена од накнаде коју пружалац медијске услуге плаћа за право на пружање медијске услуге, у складу са законом и накнаде за пружање услуга из надлежности Регулатора. (чл. 47-49.)

Пружалац медијске услуге јавног сервиса као и пружалац медијске услуге цивилног сектора ослобођени су обавезе плаћања накнаде за пружање медијске услуге у складу са прописима о додели државне помоћи. (члан 50.)

Чланови 51-55. Закона односе се на јавност рада Регулатора и судску контролу управних аката које Регулатор доноси. У свом деловању Регулатор поступа транспарентно, уважава захтеве јавности и за своје деловање одговара јавности. Закон регулише начин на који Регулатор обезбеђује јавност рада, пре

свега тако што је дужан да на својој интернет презентацији, без накнаде, учини јавно доступним донете акте, као и друге потпуне и ажуриране податке и информације из свог делокруга.

Законом је предвиђена како обавеза Регулатора да подноси извештај Народној скупштини Републике Србије о свом раду, тако и садржина тог извештаја. Такође, Законом је регулисана и обавеза Регулатора да у вези са припремом општих аката из своје надлежности спроводи поступак јавне расправе. Законом је предвиђена и судска контрола, те се против коначног решења Регулатора (управног акта), утврђена могућност судског преиспитивања законитости коначног решења које доноси Регулатор. У управном спору покренутом по тужби поднетој против решења донетог у поступку издавања дозволе за пружање медијских услуга, изрицања мера или одузимања дозволе суд не може сам решити управну ствар пресудом (спор пуне јурисдикције), већ само може својом пресудом поништити коначно решење Регулатора и вратити му предмет на поновно решавање.

III ОПШТЕ ОДРЕДБЕ О МЕДИЈСКИМ УСЛУГАМА (чл. 56–60)

У новом Закону у **посебној глави**, глави три дефинисане су опште одредбе о медијским услугама, док су и обавезе пружалаца медијских услуга сада дефинисане у посебној глави четири Закона.

Чланом 56. прави се класификација медијских услуга према начину пружања (линеарне медијске услуге и медијске услуге на захтев) и према садржају медијских услуга (опште медијске услуге, специјализоване медијске услуге и медијске услуге тв продаје или самопромоције). Чланом 57. извршена је подела медијских услуга према томе ко их пружа. Предвиђено је да медијске услуге могу пружати установе јавних медијских сервиса, комерцијални пружаоци медијских услуга као и пружаоци медијских услуга цивилног сектора.

Имајући у виду ревидирану Директиву о аудио-визуелним медијским услугама извршено је усклађивање са истом, те је чланом 58. дефинисано када ће се сматрати да је пружалац медијске услуге у надлежности Републике Србије.

Такође уређена је и слобода пријема и реемитовања медијских услуга из држава чланица Европске уније и других држава које су чланице Европске конвенције о прекограничној телевизији или другог потврђеног међународног уговора. (члан 59.)

Законом је тачно прописано у којим ситуацијама Регулатор привремено ограничава слободу пријема и реемитовања аудиовизуелне медијске услуге из државе чланице Европске уније, као и медијске услуге над којом надлежност има држава која је чланица Европске конвенције о прекограничној телевизији, али не и Европске уније, применом одредби наведене конвенције.

IV ОБАВЕЗЕ ПРУЖАЛАЦА МЕДИЈСКИХ УСЛУГА (чл. 61-84)

Законом су предвиђене опште обавезе које имају сви **пружаоци медијских услуга у односу на програмске садржаје**, те је пружалац медијске услуге дужан да: обезбеди слободно, истинито, објективно, потпуно и благовремено информисање; пренесе саопштења органа јавне власти хитне природе која се односе на угроженост живота, здравља, безбедности или имовине; допринесе подизању општег културног и образовног нивоа грађана; да обезбеди разноврсност садржаја у погледу могућности слободног изражавања, политичког и критичког мишљења као и у оквиру врсте и карактера програма; да стране програмске садржаје намењени деци предшколског узраста синхронизују на српски језик или језике националних мањина; наградна такмичења спроводи правично, уз објављивање јасних правила о тим садржајима и јавно обећаној награди; да обезбеди квалитетан програм у погледу садржаја са техничког становишта, примењујући међународне и националне стандарде.

Овим Законом се посебним чланом 62. дефинишу обавезе пружалаца медијске услуге у односу на изборну кампању. Такође, прописано је да је пружалац медијске услуге дужан да поштује забрану политичког оглашавања ван изборне кампање, затим да пре почетка изборне кампање објави тарифе за политичко оглашавање, уколико се определи да током кампање објављује ту врсту оглашавања, као и да у току изборне кампање регистрованим политичким странкама, коалицијама и кандидатима обезбеди заступљеност без дискриминације у предизборном програму. Такође, прописана је обавеза пружаоца медијске услуге да јасно обележи предизборни програм, као и забрана да се прикривено објављује предизборни програм у виду информативног, забавног или друге врсте програма.

Даље, предвиђена је обавеза поштовања људских права; обавеза заштите права особа са инвалидитетом; заштита ауторских и сродних права. Такође, Законом је предвиђена и одговорност пружаоца медијске услуге за програмски садржај, без обзира на то да ли га је произвео пружалац или друго лице (нпр. независна продукција, закупљени термин, програмска размена, најаве програма, СМС и друге поруке публице и сл.). Прописана је забрана говора мржње, а уведена је и забрана објављивања појединих програмских садржаја (члан 72.), што је новина у односу на претходни Закон о електронским медијима, те је прописано да се Регулатор стара о следећем: да програмски садржај пружаоца медијске услуге не садржи информације којима се подстиче, на отворен или прикривен начин, на тероризам, насилно рушење уставног поретка, угрожавање безбедности земље или агресивни рат или којима се величају или оправдавају такве радње; да пружаоци медијских услуга не објављују програмски садржај који на сензационалистички, поједностављени и неетички начин извештава о насиљу (масовном насиљу, насиљу у породици, самоубиству); да пружаоци медијске услуге не објављују порнографске садржаје настале искоришћавањем малолетног лица, нити програмске садржаје који пропагирају или рекламирају проституцију; да пружаоци медијске услуге не објављују програмске садржаје који подржавају наркоманију, насиље, криминално или друго недозвољено понашање, као и садржаје који злоупотребљавају лаковерност гледалаца или слушалаца; као и да пружаоци медијске услуге не објављују програмски садржај ради чије производње је

животиња убијена, злостављана или подстицана на агресивност и противприродно понашање.

Овим законом проширена је и појачана заштита малолетника, те су поред општих одредби о заштити малолетника, прописане и одредбе које дефинишу који су програмски садржаји који могу да нашкоде развоју малолетника, односно забрањено је приказивање порнографије, сцена бруталног насиља и других програмских садржаја који могу тешко да нашкоде развоју малолетника. Чланом 66. регулише се учествовање малолетника у програмском садржају, док се чланом 67. Закона прописује како се објављује програмски садржај који се односи на малолетника, односно прописана је обавеза пружаоца медијске услуге да заштити идентитет малолетника приликом објављивања информације, ако постоје индиције или је малолетник учинилац, сведок или жртва насиља, кривичног дела или другог кажњивог понашања или ако је покушао или извршио самоубиство.

Овим законом уводи се заштита малолетника и људског достојанства у вези са објављивањем ријалити програмског садржаја, те је прописано да ће се ријалити програмски садржај сматрати неподесним за све малолетнике млађе од 18 година, ако се у њему приказују насиље, непристојно понашање, вређање или наго људско тело. Такође, у ријалити програмском садржају забрањено је приказивати тешко насиље, полни однос, злоупотребу опојних дрога или говор мржње. (члан 68.)

Законом се регулише и питање европских аудио-визуелних дела те је утврђена обавеза пружаоца медијске услуге телевизије да обезбеди да европска аудио-визуелна дела учествују са више од 50% у укупном годишње објављеном програму, од чега половину морају да чине српска аудио-визуелна дела у који удео се урачунавају објављене премијере и прве репризе српских аудио-визуелних дела, ако испуњавају услове из овог члана. Прописано је и то да је пружалац медијске услуге на захтев (video on demand) дужан да обезбеди најмање 30% удела европских аудио-визуелних дела у свом каталогу у свакој календарској години, од чега половину морају да чине српска аудио-визуелна дела. Законом је, и то посебним чланом, прописана и обавеза пружаоца медијске услуге радија да обезбеди да српска музичка дела учествују са најмање 35% у његовом дневно објављеном музичком програму. (члан 78.)

У оквиру ове главе Закона предвиђена је дужност пружалаца медијске услуге телевизије да обезбеди да европска аудио-визуелна дела независних продуцентата учествују са најмање 10% у укупном годишње објављеном програму, затим прописана је обавеза пружаоца медијске услуге да програмске садржаје објављује на српском језику, или да обезбеди да се програмски садржаји који су произведени на страним језицима објављују преведени на српски језик, као и обавеза пружаоца медијске услуге да обезбеди да сопствена продукција учествује са најмање 25% у његовом годишње емитованом програму.

Чланом 82. дефинисан је приступ најважнијим догађајима, односно у ставу 2. прописано је да Регулатор саставља листу најважнијих догађаја домаћих и страних, који су од посебног значаја за све грађане и на које искључиво право преноса може остварити само пружалац медијске услуге телевизије којој је приступ слободан и

чија зона покривања обухвата целокупно подручје Републике Србије. Истим чланом у ставу 11. прецизирано је да уколико носилац ексклузивних права на догађаје који су на листи најважнијих догађаја пружалац медијске услуге који није у надлежности Републике Србије, и исти без оправданог разлога одбије да закључи уговор о преносу тих догађаја са пружаоцем услуга из става 2. овог члана, Регулатор о томе без одлагања обавештава надлежно страно регулаторно тело, као и организацију која је носилац пренетих права на пренос догађаја са листе најважнијих догађаја.

У члану 84. утврђено је да се медијске услуге цивилног сектора пружају ради задовољавања специфичних интереса појединих друштвених група и организација грађана, а не ради стицања добити. У односу на решење из претходног закона, сада поред удружења, задужбина, фондација, цркви и верских заједница, пружалац медијске услуге цивилног сектора може бити и високошколска образовна установа.

V ОВЛАШЋЕЊА ЗА ПРУЖАЊЕ МЕДИЈСКЕ УСЛУГЕ (чл. 85-114)

Пета глава Закона односи се на овлашћења за пружање медијске услуге и садржи следеће одељке: пружање медијске услуге без прибављања одобрења, односно дозволе; пружање медијске услуге на захтев на основу одобрења; пружање медијске услуге на основу дозволе; посебне обавезе оператора електронских комуникационих мрежа за дистрибуцију медијских садржаја. (чл. 85–112.)

У првом одељку ове главе уређено је да медијске услуге могу пружати, без предходно прибављеног одобрења, односно дозволе: јавни медијски сервис који стиче право пружања медијске услуге у складу са законом који уређује рад јавних медијских сервиса и непосредно на основу њега, као и пружалац медијске услуге који пружа медијске услуге у складу са слободом пријема и слободом реемитовања у смислу овог Закона. Прецизирано је и да пружалац медијске услуге који пружа медијске услуге у складу са слободом пријема и слободом реемитовања у смислу овог Закона не може бити лице које по одредбама овог закона не може бити ималац дозволе а да је медијска услуга доступна без претходно прибављеног одобрења, односно дозволе путем свих електронских комуникационих мрежа за дистрибуцију медијских садржаја, укључујући и мрежу за терестричко емитовање, у условном приступу.

Други одељак односи се на пружање медијске услуге на захтев, на основу одобрења. Одобрење издаје Регулатор на захтев пружаоца услуге. Медијску услугу на захтев може пружати свако правно и физичко лице у складу са одредбама овог закона и коме је Регулатор издао одобрење. Законом је предвиђен поступак за издавање одобрења за пружање медијске услуге на захтев и предвиђено је да Регулатор води Регистар пружалаца медијских услуга на захтев. (члан 87.)

У следећем одељку уређено је пружање медијске услуге на основу дозволе, коју издаје Регулатор на начин утврђен овим законом. Дозвола је овлашћење чијим добијањем њен ималац стиче право да своју медијску услугу, путем јавних мрежа електронске комуникације, пружа неодређеном броју корисника. Дозвола издата на јавном конкурс у не може се преносити, осим у случају статусних промена имаоца дозволе, у смислу закона којим се уређује положај привредних друштава и под условом да то не доводи до нарушавања медијског плурализма у смислу прописа којим се уређују медији и јавно информисање. Законом је прописано ко може бити ималац дозволе, односно дозвола се издаје физичком или правном лицу пружаоцу медијске услуге који је у надлежности Републике Србије, у складу са одредбама овог закона и у складу са одредбама закона којим се регулише област јавног информисања. Такође, Закон тачно прописује и ко не може бити ималац дозволе.

Такође, у овом одељку уређен је поступак издавања дозволе на захтев пружаоца медијске услуге, те је Законом дефинисано шта тачно треба да садржи захтев, као и начин и рокови у којима је Регулатор дужан да поступи по захтеву и донесе решење којим одлучује о захтеву за издавање дозволе. У овом одељку садржане су и одредбе о Регистру медијских услуга које води Регулатор, затим дефинисан је и моменат пружања медијске услуге, те је ималац дозволе дужан да у року од 90 дана од дана достављања дозволе почне са пружањем медијске услуге, затим прописане су одредбе којима се регулише важење и продужење важења дозволе, затим одредбе о престанку важења дозволе пре истека времена на који је издата. (чл. 92.- 100.) Законом је детаљно прописан поступак одузимања дозволе, те је прописано да се решење о одузимању дозволе доноси двотрећинском већином гласова укупног броја чланова Савета Регулатора, као и да се против тог решења може покренути управни спор.

Такође, детаљно је разрађена процедура издавања дозволе на основу јавног конкурса који расписује Регулатор у складу са законом, а којом се стиче право пружања медијске услуге телевизије у слободном приступу, као и медијске услуге радија у слободном приступу, путем терестричког аналогног, односно дигиталног преноса. Такође, прописане су одредбе којим се регулише оглас за јавни конкурс, одредбе о депозиту, процедура пријаве на јавни конкурс и поступање Регулатора по поднетој пријави (одредбе о јавном конкурс у, садржини огласа за конкурс, полагању депозита, одредбе о подношењу пријава и поступку одлучивања Регулатора по поднетим пријавама, враћању депозита и др. забрањеним активностима у вези са заштићеним услугама и др.). (чл. 102-114.)

Чланом 111. Закона прописано је да се пружаоци медијских услуга могу уз поштовање програмских услова под којима је издата дозвола за пружање медијске услуге програмски повезивати у мреже ради смањења оперативних трошкова производње програмских садржаја, повећања прихода од оглашавања и подизања квалитета програма, а све у циљу обезбеђења економске одрживости, као и услови под којима може доћи до повезивања. У погледу услова под којима може доћи до повезивања прописано је да се пружаоци медијских услуга могу програмски повезивати у мреже на основу претходне сагласности коју издаје Регулатор, под следећим условима: да закључе уговор о начину објављивања заједничког програма који може да износи највише 50% дневно објављеног програма, уз обавезу

пружалаца медијских услуга да емитују локални информативни програм, у складу са програмском концепцијом за коју су пружаоци медијске услуге добили дозволе; да у остатку програма поштују програмску концепцију за коју су добили дозволу; да се повезивањем не повређује конкуренција у смислу прописа којима се уређује заштита конкуренције на тржишту. Такође, прописана је забрана повезивања у мреже пружалаца медијских услуга чија зона покривања обухвата целокупно подручје Републике Србије.

Овим Законом и то у члану 112. проширене су одредбе које регулишу посебне обавезе оператора електронских комуникационих мрежа за дистрибуцију медијских садржаја, те је прописано да је оператор дужан да дистрибуира медијске услуге истовремено и у потпуности без промена (реемитује), у складу са прибављеном писменом сагласношћу пружаоца медијске услуге. Оператор је дужан да дистрибуира медијске услуге на правичан, транспарентан и недискриминаторан начин, у односу на пружаоце медијских услуга. Уколико пружалац медијске услуге сматра да је оператор повредио ову обавезу у односу на њега, може поднети пријаву Регулатору и доставити доказе на којима заснива своје тврдње.

Такође, између осталог, прописано је да је оператор дужан да програме у својој понуди позиционира на следећи начин: 1) сервисни канал оператора, са информацијама о садржају понуде оператора - нулта позиција; 2) основни програми јавног медијског сервиса у зони њиховог покривања-позиције непосредно иза нулте позиције; 3) медијске услуге телевизије за које је дозвола издата на основу јавног конкурса за целокупно подручје Републике Србије – позиције непосредно након позиција одређених за основне програме јавног медијског сервиса из тачке 2. овог става; 4) све остале медијске услуге телевизије у понуди оператора – непосредно након позиција за медијске услуге телевизије из тачке 3 овог става, према редоследу који одреди оператор. (члан 112. став 13.)

Прописано је да Регулатор у сарадњи са регулаторним телом надлежним за област електронских комуникација, врши надзор над оператором. Такође, све одредбе члана 112. односе се и на права и обавезе лица које услугу дистрибуције медијских садржаја пружа као услугу информационог друштва (*over the top* - ОТТ) у смислу закона којим се уређује електронска трговина, односно чије пружање услуге је засновано на томе што крајњи корисник услуге остварује приступ интернету користећи услугу оператора електронске комуникационе мреже.

VI УСЛУГЕ ПЛАТФОРМИ ЗА РАЗМЕНУ ВИДЕО САДРЖАЈА (чл. 115 – 118)

Овим законом и у глави шест, а све у складу са ревидираном Директивом о аудио-визуелним медијским услугама из 2018. године по први пут предвиђене су и уређене услуге платформи за размену видео садржаја, те су прописане одредбе којима се дефинишу: обавезе пружалаца услуга платформи за размену видео садржаја, затим мере које предузима пружалац услуге платформе, као и одредбе које говоре о томе који пружаоци услуге платформе за размену видео садржаја су у

надлежности Републике Србије. Такође, прописано је и да Регулатор води Евиденцију о пружаоцима услуга платформе за размену видео садржаја који имају седиште у Републици Србији или за које се сматра да имају седиште у Републици Србији, док је за пружаоце услуге платформе за размену видео садржаја прописана обавеза да се упишу у Евиденцију и то пре почетка пружања услуге. (чл. 115-118.)

VII ЗАШТИТА МЕДИЈСКОГ ПЛУРАЛИЗМА (чл. 119– 122)

Седма глава Закона односи се на заштиту медијског плурализма, те су у складу са Стратегијом развоја система јавног информисања поједини чланови овог закона проширени, односно појачана је заштита медијског плурализма.

Постојање нарушавања медијског плурализма предвиђеног одредбама закона којим се уређују јавно информисање и медији, у случајевима обједињавања оснивачких, односно управљачких права у два или више издавача електронских медија, односно унакрсног стицања учешћа чији је учесник најмање један електронски медиј, утврђује Регулатор, по пријави заинтересованог лица или по службеној дужности. Такође, прописано је да Регулатор неће издати дозволу за пружање медијске услуге ако утврди да би њеним издавањем настало стање којим се нарушава медијски плурализам у смислу закона којим се уређују јавно информисање и медији.

Ако Регулатор утврди постојање нарушавања медијског плурализма упозорава на то имаоца дозволе за пружање медијске услуге и налаже му да, у року од три месеца од дана пријема упозорења, поднесе доказе о томе да је својим радњама окончао стање које је довело до нарушавања медијског плурализма. Ако ималац дозволе за пружање медијске услуге не поступи по упозорењу Регулатор му одузима дозволу у складу са одредбама овог закона.

У члану 120. прописује се да Регулатор неће издати дозволу за пружање медијске услуге ако утврди да би њеним издавањем настало стање којим се нарушава медијски плурализам у смислу закона којим се уређују јавно информисање и медији.

Ималац дозволе за пружање медијске услуге дужан је да сваку планирану промену власничке структуре у основном капиталу претходно пријави Регулатору у писменој форми ради добијања сагласности. Ако Регулатор утврди да би планираним променама власничке структуре учешћа у основном капиталу могло настати стање којим се нарушава медијски плурализам, донеће решење којим неће издати сагласност за планирану промену и препоручити имаоцу дозволе за пружање медијске услуге да промене усклади на начин којим би се избегло нарушавања медијског плурализма. Решење Регулатора је коначно и против њега се може водити управни спор.

Ако ималац дозволе за пружање медијске услуге не поступи у складу са препоруком Регулатора, због чега наступи неки од законом предвиђених случајева нарушавања медијског плурализма, одузима му се дозвола у складу са одредбама овог закона. (члан 121.)

Законом је прописана и обавеза преноса као мера заштите медијског плурализма, те је предвиђено да Регулатор утврђује листу медијских услуга телевизије и радија чији програмски садржаји су од значаја за остваривање јавног интереса у области електронских медија и јавног информисања на одговарајућим географским подручјима за која је тим услугама издата дозвола и чија би недоступност значајном броју грађана на том подручју довела до нарушавања остваривања циљева од јавног интереса или медијског плурализма. Такође, законом је дефинисано да се значајним бројем грађана сматра најмање 40% грађана на одговарајућем географском подручју, а да се нарочито сматра да се програмским садржајем медијске услуге остварује јавни интерес у области електронских медија и јавног информисања ако тај садржај задовољава најмање једно од девет мерила који су прописани законом.

Прописано је да Регулатор најмање једном у три године утврђује листу поштујући начела сразмерности, недискриминације, правичности и јавности, као и да образложену листу доставља регулаторном телу надлежном за електронске комуникације са захтевом да оцени да ли су испуњени услови, предвиђени законом којим се уређује област електронских комуникација, за одређивање оператора електронске комуникационе мреже који ће бити дужан да на одговарајућем географском подручју преноси поједину медијску услугу са листе. Уколико су испуњени услови, цена за пренос медијске услуге са листе се утврђује по трошковном принципу, сходном применом прописа којима се уређује област електронских комуникација, уколико пружалац медијске услуге са листе и оператор не уговоре другачије. Регулатор општим актом ближе уређује критеријуме за стављање поједине медијске услуге на листу, рокове и минималне услове за закључивање уговора између пружаоца поједине медијске услуге са листе и оператора електронске комуникационе мреже. (члан 122.)

VIII КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 123 –125)

У оквиру главе Казнене одредбе, Законом су предвиђени привредни преступи (чл. 123. и 124.) и прекршаји (члан 125.).

Казнене одредбе имају превентиван карактер и обезбеђују поштовање обавеза утврђених овим законом, али и репресивни јер се у случају непоштовања законом утврђених обавеза примењују санкције. Новчана казна за привредне преступе и прекршаје, креће се у распону који не доводи у питање ограничење слободе медија.

IX ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 126 – 130)

У последњем поглављу Закона, утврђене су три прелазне и две завршне одредбе.

Првом прелазном одредбом предвиђено је да мандат лица изабраног на основу Закона о електронским медијима („Службени гласник РС”, бр. 83/14, 6/16 – др. закон и 129/21) до ступања на снагу овог закона, престаје истеклом времена на које је лице изабрано и не може бити поново бирано за члана Савета. Предвиђено је да ће овлашћени предлагач из члана 12. став 1. тачка 4) предложити кандидате за члана Савета у складу са одредбама овог закона, уместо члана коме је прво престао мандат а предложен је у име надлежног одбора Народне скупштине. (члан 126.)

Другом прелазном одредбом прописано је да пружаоци услуга платформи за размену видео садржаја у надлежности Републике Србије, који су своју делатност почели да обављају пре ступања на снагу овог закона, имају обавезу да поднесу пријаву ради уписа у евиденцију коју води Регулатор, у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона Савету Регулатора. (члан 127.)

Трећом прелазном одредбом предвиђена је обавеза Регулатора да донесе акта предвиђена овим законом у року од шест месеци од ступања на снагу овог закона, изузев акта из члана 27. овог закона. Такође, прописано је да прописи донети на основу Закона о електронским медијима („Службени гласник РС”, бр. 83/14, 6/16 – др. закон и 129/21) остају на снази до доношења прописа на основу овог закона, осим уколико нису у супротности са одредбама овог закона. (члан 128.)

Првом завршном одредбом предвиђено је да даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о електронским медијима („Службени гласник РС”, бр. 83/14, 6/16 – др. закон и 129/21). (члан 129.)

Другом завршном одредбом утврђено је да овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”. (члан 130.)

4. СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА ПРИМЕНУ ЗАКОНА

За примену овог закона није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије, имајући у виду да се рад Регулатора финансира из накнада коју плаћају пружаоци медијских услуга непосредно на рачун Регулатора.